

דף לימוד אבות ובנים לשלושת השבועות:

שלום לכם אבות וחניכים יקרים!
אנו נמצאים בימים המכונים שלושת השבועות אלו הם מ"ז בתמוז - היום בו נבקעו חומות ירושלים, עד תשעה באב- היום בו חרב בית המקדש.

הערב ננסה לענות על כמה שאלות:

- מה פשר הצום והתענית שאנו מתענים ביום זה?
- מדוע בגלל עוון שנאת חינם שבדור נחרב בית המקדש?
- מה תפקידינו לעשות על מנת לאפשר את בניית בית המקדש, בתנועה שחרטה את שמה על שם המקדש - "אריאל"?

נסו לענות על השאלות בתחילה לבדכם, ואח"כ קראו את המקורות שלפניכם:

1. מה פשר הצום והתענית שאנו מתענים ביום זה?

- על חורבן בית המקדש הראשון והשני אנו בוכים לדורות. לאחר החורבן חכמים תיקנו את יום ט' באב כיום תענית וצום על שריפת בית המקדש שהייתה ביום זה. מהו פשר התענית שאנו מתענים לזכר המקדש? מדוע עלינו להימנע מאכילה ושתיה, ולנהוג בו מנהגי אבלות?
- עיינו בדברי הרמב"ם בהלכות תענית, ובדברי "החיי אדם" המשלים את דבריו, והשיבו על השאלות ששאלנו:

רמב"ם ה' תענית פרק ה, הלכה א': "יש שם {ישנם} ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהן כדי לעורר הלבבות לפתוח דרכי התשובה ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות. שבזכרון דברים אלו נשוב להיטיב"

חיי אדם תחילת ה' תשעה באב: "ולכן חייב כל איש לשום אל ליבו באותם הימים, ולפשפש במעשיו, ולשוב בהם, כי אין העיקר התענית, אלא העיקר הוא התשובה.."

2. מדוע בגלל עוון שנאת חינם שבדור נחרב בית המקדש?

"מקדש ראשון מפני מה חרב? - מפני שלושה דברים שהיו בו: עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים. אבל מקדש שני, שהיו עוסקים בתורה ומצוות ובגמילות חסדים, מפני מה חרב? - מפני שהייתה בו שנאת חינם, ללמדך ששקולה שנאת חינם כנגד שלוש עבירות: עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים..." (יומא ט ע"ב)

שאלות:

- מדוע לדעתכם שנאת חינם שקולה כנגד כל העבירות?
- אילו סיפורים אתם מכירים על חורבן ירושלים? ספרו בקצרה את סיפור "קמצא ובר קמצא" הממחיש את שנאת החינם של תקופת בית שני.
- כיצד יכול להיות שתלמידי חכמים גדולים וצדיקים בזמן בית המקדש השני לא נהגו כבוד זה בזה?

אתר תנועת אריאל – מאגר הפעולות והצ'ופרים

- עיינו בדברי הנצי"ב מוואלזין, רבו של הרב קוק זצ"ל וענו על השאלות.

"בחרבן בית שני היו צדיקים וחסידים ועמלי תורה אך לא היו ישרים בהליכות עולמים. על כן מפני שנאת חנם שבלבם, חשדו את מי שראו שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' – (ואמרו עליו) שהוא צדוקי ואפיקורס ובאו ע"י זה לידי שפיכות דמים ולכל הרעות בעולם, עד שחרב הבית. שהקב"ה ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך הישר- גם בהליכות עולם ולא בעקמימות אע"פ שהיא לשם שמים, שזה גורם חורבן הבריאה והריסות ישוב הארץ" (הרב נפתלי צבי יהודה ברלין, העמק דבר, פירוש לתורה, פתיחה לספר בראשית)

- הנצי"ב מוואלזין מחדש לנו ששנאת החינם הגדולה הייתה במיוחד בתלמידי החכמים שבעם ישראל. דווקא אלו הצדיקים והחסידים שעוסקים בלימוד התורה ובמצוות צריכים יותר להימנע משנאה של בין אדם לחברו ואפילו בדברי תורה והלכה. הקב"ה דורש מאיתנו להיות לא רק גדולים בתורה, אלא גם במידות ובמעשים טובים.
- עיינו במקורות שלפניכם וענו כיצד אנו רואים יסוד זה במחלוקות בין בית שמאי ובית הלל.

"אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירין, אלו פוסלין ואלו מכשירין - לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי" (במות, א, ד)

"שלוש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל. הללו אומרים הלכה כמותינו, והללו אומרים הלכה כמותינו. יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלוהים חיים הן, והלכה כבית הלל. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלוהים חיים - מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן? מפני שנוחין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי. ולא עוד, אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן" (עירובין י"ג ע"ב)

3. אם כן, מה תפקידינו לעשות על מנת לאפשר את בניית בית המקדש, בתנועה שחרטה את שמה על שם המקדש - "אריאל"?

- עיינו בדברי הרב קוק זצ"ל והשיבו על השאלה. ←
"ואם נחרבנו ונחרב העולם עמנו על ידי שנאת חינם, נשוב להיבנות, והעולם עמנו יבנה על ידי אהבת חינם..."
(אורות הקודש, חלק ג' עמוד שכד)

סיפור לסיים: הצדיק רבי לוי יצחק מבריצ'ב הקפיד, בין השאר, לקיים בכל מאודו מצות ביקור חולים, וממש לא פסח על אדם אחד, בקהילתו הגדולה, שלא בקרו בשעת חוליו.

פעם נכנס רבי לוי יצחק לבקר חולה אחד, שנטה למות, ומצאו מתפתל מצד אל צד בדאגה ובחוסר מנוחה. "ממה אתה מודאג בשעה זו? - שאל רבי יצחק את החולה שלפניו. "רבי קדוש!" השיב האיש בקול רפה מחמת חולשתו: "הנני חש כי שעוית ספורות, ולבי מלא חרדה: עם מה אני בא לעולם האמת, ומה יהא חלקי וגורלי בעולם הבא!" הצדיק מברדיצ'ב קם מכסאו, גחן אל פני החולה הנרגש וקרא: "אין כל מקום לדאגה מצדך. זה עתה גמרתי בלבי לתת לך במתנה את כל חלקי בעולם הבא!" מיד עשה הצדיק קבלת קנין (מכירה כדת וכדין) של מתנתו לחולה, ופני האיש שעל המיטה נראו לפתע מאושרים ושלוים, וכעבור שעה קלה עצם עיניו, ושבק חיים לכל חי. שאל אחרי כן אחד ממקורבי הצדיק את רבי יצחק: "רבנו כשנכנסת לחדרו של אותו חולה, ראית בוודאי שימיו ספורים, וכל עידוד אינו עשוי להועיל לו, אלא לשעה קלה בלבד, אם כן,

אתר תנועת אריאל – מאגר הפעולות והצ'ופרים

מדוע נהגת כלפיו ברוח לב כזה, והענקת לו את כל העולם הבא שלך?. "שמע בני" השיב הצדיק מברדיצ'ב בהתרגשות "נוח לי למסור את כל העולם הבא שלי, כדי לחסוך אפילו רגע אחד של צער ודאגה מיהודי!"